

**PRIEKABIAVIMO, SEKSUALINIO PRIEKABIAVIMO IR SMURTO PREVENCIJOS
LIETUVOS ŠACHMATŲ FEDERACIJOJE TAISYKLĖS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Visi Lietuvos šachmatų federacijos (toliau – LŠF) darbuotojai, nariai, sportininkai ir kiti suinteresuoti asmenys privalo būti supažindinti ir laikytis šių priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo ir smurto prevencijos taisyklių (toliau vadinama - **Taisyklės**), kurios yra skelbiamas LŠF interneto svetainėje. LŠF darbuotojai, nariai, sportininkai ir kiti suinteresuoti asmenys privalo aktyviai dalyvauti draugiškos, žmogaus orumą gerbiančios, lygias galimybes ir nediskriminavimą užtikrinančios aplinkos kūrimo.
2. Draudžiama priekabiauoti, seksualiai priekabiauoti ar smurtauti prieš LŠF darbuotojus, narius, sportininkus ir kitus asmenis.
3. LŠF priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo bei smurto prevencijos politika remiasi teisės aktų reikalavimais ir šiomis Taisyklėmis.

II

**SKYRIUS
TAISYKLĖSE VARTOJAMOS SĄVOKOS**

1. **Atsakingas asmuo** – LŠF direktorius, gaunantis pranešimą ar skundą apie įvykį ir pagal nustatytą tvarką organizuojantis skundo ar įvykio nagrinėjimą.
2. **Fizinė prievarta** – tai tyčinis ir nepageidautinas veiksmas, pvz. mušimas, spyrimas, įkandimas ar kt., dėl kurio patiriama trauma arba sužalojimas.
3. **Nukentėjusysis** – LŠF darbuotojas, narys, sportininkas ar kitas asmuo, prie kurio priekabiavo, seksualiai priekabiavo ir prieš kurį buvo panaudotas smurtas.
4. **Pranešimas** – žodinis ar rašytinis informacijos pateikimas apie seksualinį priekabiavimą, smurtą ir priekabiavimą.
5. **Priekabiavimas** – nepageidaujamas elgesys, kai lyties, tautybės, rasės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu siekiama įžeisti arba įžeidžiamas asmens orumas ir siekiama sukurti arba sukuriama bauginanti, priešiška, žeminanti ar įžeidžianti aplinka.
6. **Psichologinė prievarta** – tai bet koks nepageidautinas veiksmas, įskaitant įkalinimą, izoliavimą, žodinį, įžeidimą, pažeminimą, gąsdinimą, psichologinę agresiją, grasinimą panaudoti fizinę jėgą, arba kitą elgesį, kuris gali menkinti tapatumo, orumo ir savivertės jausmą, taip pat gali pakenkti fizinei, psichinei, dvasinei, moralinei ar socialinei LŠF darbuotojo, nario, sportininko ar asmens sveikatai, saugai ir gerovei.
7. **Seksualinis priekabiavimas** – asmeniui, prie kurio priekabiauojama, nepriimtinas ir nepageidaujamas, užgaulus, žodžiu, raštu ar fiziniu veiksniu išreikštas seksualinio pobūdžio elgesys, kuriuo siekiama sukurti, arba kuriama asmenį, su kuriuo taip elgiamasi, bauginanti, jam nemaloni, žeminanti ar įžeidžianti aplinka.
8. **Skundas** – nukentėjusio asmens rašytinis kreipimasis dėl priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto.

9. **Skundžiamasis** – asmuo, dėl kurio elgesio pateiktas pranešimas, skundas dėl seksualinio priekabiavimo, priekabiavimo ar smurto.
10. **Smurtas** – veikimu daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria neturtinę, fizinę ar materialinę žalą.

III

SKYRIUS

PRIEKABIAVIMO, SEKSUALINIO PRIEKABIAVIMO IR SMURTO FORMOS

1. Seksualinis priekabiavimas, priekabiavimas ir smurtas gali pasireikšti šiomis formomis:
 - 1.1. nepageidaujamas fizinis kontaktas (pvz., plekštelėjimas, glostymas, glamonėjimas, grybštelėjimas, siekimas pabučiuoti, bučiavimas ir kt.) ar tokio kontakto reikalavimas;
 - 1.2. žodinis ar rašytinis žeminimas (įžeidžiantys juokai ir pokštai, nuolatinės pastabos, neapykantos kalba, apkalbos, gandų skleidimas, šmeižtas ir pan.);
 - 1.3. įžeidžiančių paveikslėlių, užrašų ar kitos medžiagos demonstravimas, įžeidūs gestai;
 - 1.4. pornografinių ar seksistinių nuotraukų, paveikslėlių, tekstų demonstravimas ar siuntimas elektroninio ryšio priemonėmis;
 - 1.5. sąmoningas izoliavimas ar nebendravimas sportinėje veikloje, atskyrimas nuo socialinių veiklų;
 - 1.6. įkyrus siekis bendrauti, asmens sekimas ar informacijos apie asmenį rinkimas, kai tai nesusiję su atliekamomis darbinėmis funkcijomis ar sportu;
 - 1.7. grasinimas ar kitoks bauginantis elgesys, kuriuo siekiama riboti asmens apsisprendimo laisvę;
 - 1.8. poveikis LŠF darbuotojui, nariui ar kitam suinteresuotam asmeniui siekiant tam tikro su darbo funkcijų atlikimu ar sportu nesusijusio elgesio, paslaugų ar seksualinių paslaugų;
 - 1.9. nepagrįstas darbo sąlygų pabloginimas, lyginant su kitais asmenimis;
2. Priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo ir smurto formų sąrašas nėra baigtinis.
3. Priekabiavimas, seksualinis priekabiavimas ir smurtas gali pasireikšti ir kitokiais būdais, kurie nėra akivaizdūs, tačiau kuria nemalonią, bauginančią, žeminančią ar įžeidžiančią aplinką.

IV

SKYRIUS

REKOMENDUOJAMAS LŠF DARBUOTOJŲ, NARIŲ, SPORTININKŲ IR KITŲ ASMENŲ ELGESYS, SIEKiant IŠVENGTI PRIEKABIAVIMO, SEKSUALINIO PRIEKABIAVIMO IR SMURTO IR PERSEKIOJIMO

1. LŠF rekomenduojama laikytis šių principinių nuostatų:
 - 1.1. Analizuoti savo elgesį ir vertinti, ar jis atitinka Taisyklių nuostatas.
 - 1.2. Būti sąmoningu, žinoti ar numanyti, koks potencialus elgesys gali būti laikomas seksualiniu priekabiavimu ir smurtu.
 - 1.3. Būti atidžiu ir jautriu kitiems LŠF darbuotojams, nariams, sportininkams ir kitiems asmenims, gerbti jų privatų gyvenimą, pažiūras, įsitikinimus, jų fizinį ir psichinį neliečiamumą, stengtis suvokti, ar jo žodžiu, raštu ar fiziniu veiksniu išreikštas elgesys gali sukelti nemalonus, nepageidaujamas, orumą žeidžiančias pasekmes, gali trukdyti kitą asmenį darbo aplinkoje, dėl ko jis gali nesugebėti tinkamai vykdyti savo funkcijas, pavyzdžiui:
 - familiarus pasisveikinimo būdas,
 - komplimentai, nesusiję su sportinėmis asmens savybėmis,

- komentarai apie fizinę išvaizdą ar aprangą, žmogaus identiteto požymius,
 - neetiški komentarai apie pažiūras, silpnybes ar stiprybes, jo privatų gyvenimą,
 - neetiški kreipiniai (pavyzdžiui, vardų trumpiniai, pravardės, mažybiniai kreipiniai),
 - seksualinio pobūdžio, įžeidžiantys ar nepagarbūs juokeliai ar pokštai,
 - fiziniai prisilietimai prie LŠF darbuotojo, nario ar kito suinteresuoto asmens, fizinio ar psichologinio diskomforto sukėlimas, nesilaikant pagarbaus fizinio atstumo,
 - įkyrus dėmesio rodymas, fizinės išvaizdos apžiūrinėjimas,
 - kalbėjimo tonas, reiškiami garsai ir judesiai, kurie gali žėisti, žeminti žmogų ar kelti seksualinio pobūdžio asociacijas,
 - žeminančių garbę ir orumą vizualinių priemonių naudojimas (plakatai, nuotraukos, piešiniai, daiktai ir kt.),
 - įžeidžiančio pobūdžio, žeminančių garbę ir orumą pranešimų, žinučių siuntimas.
2. Siekiant išvengti asmeniui nemalonaus, nepriimtino elgesio bei šio elgesio neigiamų pasekmių, esant abejonėms, kad tam tikras elgesys gali būti nepageidaujamas arba gali priversti kitą asmenį jaustis nepatogiai, žeminti jo orumą, rekomenduotina iš anksto pasiteirauti, aptarti su LŠF darbuotojais, nariais, sportininkais ir kitais asmenimis, ar tam tikras elgesys, bendravimo forma yra priimtini.
 3. Jei LŠF darbuotojas, narys, sportininkas ar kitas asmuo žodžiu, veiksmais ar atsako nebuvimu parodo kad tam tikras elgesys, nesusijęs ir (ar) nebūtinai darbo funkcijų vykdymui, jam nėra priimtinas – privaloma nedelsiant nutraukti tokį elgesį ir apriboti bendravimą iki privalomo vykdant darbo funkcijas.
 4. Nebūti pasyviu Taisyklių nuostatas pažeidžiančio elgesio stebėtoju, bet imtis aktyvių veiksmų tokiam elgesiui sustabdyti. Jeigu toks elgesys vyksta, netoleruoti jo, nelaikyti to pokštu ar nevykusiu pajuokavimu, neskatinėti tokio elgesio pritariančia šypsena, juoku ar kitais tokį elgesį palaikančiais veiksmais.
 5. Patyrus tokį elgesį, turintį priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto požymius, patartina ramiai, mandagiu tonu pasakyti ar pranešti taip besielgiančiam asmeniui, kad šis elgesys nepriimtinas ir turi būti nutrauktas. Tai gali būti padaryta ir elektroniniu laišku ar žinute. Rekomenduotina paaiškinti, kokie gestai, žodžiai, komentarai, fizinis elgesys ar kiti veiksmai yra nemalonūs, sukuria žeminančią, įžeidžiančią darbinę ar studijų aplinką.
 6. Patartina visus įvykusius priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto veiksmus (elgesį) fiksuoti, užsirašyti laiką, liudytojus ir kitas reikšmingas aplinkybes.
 7. Jeigu priekabiavimas, seksualinis priekabiavimas ar smurtas vyko kito LŠF darbuotojo, nario ar kito suinteresuoto asmens atžvilgiu, rekomenduotina padrąsinti jį prabilti apie tai, skatinti kreiptis į šiuos veiksmus atlikusį asmenį ir nedelsiant jam pranešti, kad toks elgesys yra nepageidaujamas.

V

SKYRIUS

PRANEŠIMO AR SKUNDO TYRIMO PRINCIPAI

1. Pranešimo ar skundo tyrimas grindžiamas šiais principais:
 - 1.1. nekaltumo – skundžiamasis laikomas nekaltu iki bus priimtas sprendimas dėl Taisyklių pažeidimo;
 - 1.2. operatyvumo – tyrimas atliekamas per įmanomai trumpiausią terminą;
 - 1.3. betarpiškumo – nukentėjusiajam, skundžiamajam, liudytojui (-ams) sudaromos visos galimybės pateikti paaiškinimus, savo veiksmų vertinimo ir aiškinimo versiją;

- 1.4. pagalbos nukentėjusiajam – gavus skundą dėl taisyklių pažeidimo, sudaromos saugios darbo sąlygos;
- 1.5. aktyvių prevencijos priemonių taikymo – nustatius pažeidimą, taikomos atitinkamos individualios prevencinės priemonės, užtikrinant LŠF darbuotojams, nariams ir kitiems suinteresuotiems asmenims saugias ir jų orumo nežeidžiančias darbo sąlygas;
- 1.6. objektyvumo ir nešališkumo – tyrimas atliekamas objektyviai, neturint išankstinių nuostatų dėl aplinkybių vertinimo.

VI

SKYRIUS

PRANEŠIMO AR SKUNDO PATEIKIMO TVARKA. TERMINAI

1. LŠF darbuotojas, narys, sportininkas ar kitas asmuo pagrįstai manantis, kad prie jo ar kito asmens yra priekabiuojama, seksualiai priekabiuojama ar prieš jį yra naudojamas psichinis ir/ar fizinis smurtas turi teisę pateikti pranešimą ar skundą atsakingam asmeniui, kuris gautą informaciją nedelsiant, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną pateikia tiesiogiai LŠF prezidentui arba tiesiogiai etikos komisijai.
2. Nukentėjus sportininkui, 1 punkte minėta gauta informacija ne vėliau kaip kitą darbo dieną tolimesnio įvykio ištyrimui persiunčiama kitiems LŠF nariams ir/ar kitiems suinteresuotiems asmenims, kuriems priklauso nukentėjusysis sportininkas ar kitas asmuo.
3. Pranešime (skunde) LŠF darbuotojas, narys, sportininkas ar kitas asmuo turi pateikti šią informaciją:
 - 3.1. įvykio detalius paaiškinimus apie patirto smurto, priekabiavimo ar seksualinio priekabiavimo situaciją, apraiškas ir aplinkybes;
 - 3.2. nurodyti galimus liudytojus;
 - 3.3. pateikti visą kitą turimą informaciją (garso įrašus, susirašinėjimą ir pan.).
4. LŠF prezidentui gavus iš atsakingo asmens pranešimą ar skundą apie įvykį, sukviečiamas LŠF etikos komisija.
5. LŠF etikos komisijos nariai privalo užtikrinti konfidencialumą. Draudžiama atskleisti bet kokią su tyrimu susijusią informaciją asmenims, nedalyvaujantiems tyrimo procedūroje. LŠF etikos komisijos nariui, atskleidusiam kitiems asmenims su tyrimu susijusią informaciją, taikoma drausminė atsakomybė.
6. Apklausiant nukentėjusįjį ar skundžiamąjį asmenį, apklausoje gali dalyvauti ir jo atstovas.
7. Pranešimą ar skundą rekomenduojama pateikti per įmanomą trumpiausią laiką nuo skundžiamų veiksmų padarymo arba paaiškėjimo dienos.
8. Atlikusi tyrimą, LŠF etikos komisija įvertina jo metu gautus duomenis ir per 10 darbo dienų parengia bei pateikia išvadą ir priima sprendimą dėl drausminės atsakomybės ar kitų priemonių taikymo.
9. Pranešimas ar skundas ištiriamas ar prevencijos procedūra atliekama per įmanomą trumpiausią laiką, bet ne ilgiau nei per 1 mėnesį nuo pranešimo ar skundo gavimo dienos.
10. Pranešimo ar skundo tyrimo terminas LŠF gali būti pratęsimas tik tuo atveju, jei dėl pateisinamų aplinkybių (ligos ir pan.) nėra galimybės apklausti nukentėjusiojo, skundžiamąjo ar liudytojo. Sprendimą dėl termino pratęsimo priima LŠF etikos komisija.

VII

SKYRIUS PREVENCIJOS PROCEDŪRA

1. Prevencijos procedūros tikslas – net ir nesant akivaizdžių priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo ar smurto požymių ar kitų profesinės etikos pažeidimų, užtikrinti saugią ir pagarbią darbinę ir sportinę aplinką LŠF.
2. Prevencijos procedūra taikoma ir tuomet, jeigu nukentėjęs asmuo pageidauja tik sudrausminti skundžiamąjį ir užkirsti kelią tokiems veiksams ateityje, tačiau nepageidauja, kad būtų pradėtas tyrimas arba nėra pakankamo pagrindo tyrimui pradėti.
3. LŠF etikos komisijai priėmus sprendimą pradėti prevencijos procedūrą, atsakingas asmuo pakartotinai supažindina skundžiamąjį asmenį su taisyklėmis, atkreipdamas dėmesį į tuos punktus, dėl kurių nesilaikymopradėta prevencijos procedūra.
4. Prevencijos procedūra vykdoma pokalbio forma, kurio metu atsakingas asmuo atskirai bendrauja su skundžiamuoju, dalyvaujant ar nedalyvaujant nukentėjusiam asmeniui, siekiant taikiai išspręsti kilusius nesutarimus.

VIII SKYRI US BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

1. Šios Taisyklės ir visi jų pakeitimai yra skelbiami LŠF interneto svetainėje.